M. POIARES MADURO
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2008. január 17. [1]

1. A jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelemmel a Cour de cassation (Franciaország) a Brüsszeli egyezmény [2] helyébe lépő, a polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet [3] értelmezésére kéri a Bíróságot.

I – A jogvita jogi és ténybeli háttere

A – *Jogi háttér*

3. A 44/2001 rendelet 2. cikke ekként rendelkezik:

2. Pontosabban, a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy a szóban forgó szerződésekre vonatkozó joghatósági szabályokat átfogóan és kizárólagosan a 44/2001 rendelet 5. szakasza szabályozza-e, vagy épp ellenkezőleg, a munkaszerződésekre vonatkozó szakaszban szabályozott joghatósági szabályokat kiegészíthetik-e a fent említett rendelet 6. cikke 1. pontjának 2. szakaszában szabályozott különös joghatósági szabályok.

„E rendelet rendelkezéseire is figyelemmel valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy, állampolgárságára való tekintet nélkül, az adott tagállam bíróságai előtt perelhető”.

4. A 44/2001 rendelet „Különös joghatóság” című 2. szakaszában található 6. cikke úgy rendelkezik, hogy valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy más tagállamban perelhető:

1 – Eredeti nyelv: francia.

2 – A polgári és kereskedelmi ügyekben irányadó bírósági joghatóságról és a bírósági határozatok végrehajtásáról szóló 1968. szeptember 27-i egyezmény (egységes szerkezetbe foglalt változat, HL 1998. C 27., 1. o.)

3 – HL 2001. L 12., 1. o.; (magyar nyelvű különkiadás: 19. fejezet, 4. kötet, 42. o.).

„(1) amennyiben több személy együttes perlése esetén az adott személy az alperesek egyike, bármely alperes lakóhelyének bírósága előtt, feltéve hogy a keresetek között olyan szoros kapcsolat áll fenn, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni, és róluk együtt határozni”.

5. A 44/2001 rendelet „Joghatóság egyedi munkaszerződéseknél” című 5. szakasza a 18–21. cikkből áll.

6. Pontosabban a 44/2001 rendelet 18. cikkének (1) bekezdése ekként rendelkezik:

„(1) A 4. cikk és az 5. cikk 5. pontjának sérelme nélkül az egyedi munkaszerződéssel kapcsolatos ügyekben a joghatóságot e szakasz határozza meg”.

7. Ugyanezen 5. szakasz 19. cikke így szól:

„Valamely tagállamban lakóhellyel vagy székhellyel rendelkező munkaadó perelhető:

1. annak a tagállamnak a bíróságai előtt, ahol lakóhellyel vagy székhellyel rendelkezik; vagy

2. más tagállamban:

a) munkavállaló szokásos vagy legutóbbi munkavégzési helyének bíróságai előtt; vagy

b) amennyiben a munkavállaló egyik államban sem végez vagy végzett rendszeresen munkát, annak a helynek a bíróságai előtt, ahol a telephely, amely a munkavállalót foglalkoztatta található vagy található volt.”

B – *A jogvita ténybeli háttere*

8. J.-P. Rouard-t, az alapügy alperesét 1977-ben alkalmazta a Laboratoires Beecham Sévigné társaság (a későbbi Laboratoires

Glaxosmithkline társaság), amelynek létesítő okirata szerinti székhelye Franciaországban van. Az alperes az említett társaság megbízásából különféle feladatokat látott el harmadik országok területén. 1984-ben az Egyesült Államokban székhellyel rendelkező Beecham Research UK társasággal – amely a Laboratoires Beecham Sévigné csoportjához tartozó másik társaság – 1984-ben kötött új munkaszerződés értelmében J.-P. Rouard-t ez utóbbi társaság Marokkóban foglalkoztatta. E munkaszerződés szerint az új munkáltató vállalta, hogy fenntartja azokat a szerződéses jogokat, amelyeket J.-P. Rouard az eredeti munkaszerződése alapján szerzett (többek között a szolgálati idejére, valamint elbocsátása esetén végkielégítésre való egyes jogait illetően).

9. 2001. március 9-én a Beecham Research UK társaság (a későbbi Glaxosmithkline társaság) elbocsátotta J.-P. Rouard-t. J.-P. Rouard 2002. június 4-én a conseil de prud'hommes de Saint-Germain-en-Laye-hoz (Franciaország) keresetet nyújtott be a Laboratoires Glaxosmithkline társaság, amely a Laboratoires Beecham Sévigné társaság jogutódja, és a Glaxosmithkline társaság ellen, amely a Beecham Research UK jogutódja. J.-P. Rouard kéri, hogy e társaságokat egyetemlegesen kötelezzék különböző kártérítések megfizetésére, mivel nem tartották tiszteletben az elbocsátási eljárást, az elbocsátás tényleges és komoly ok nélkül történt, illetve a szerződést jogellenesen mondták fel.

10. Állításai alátámasztására J.-P. Rouard előadja, hogy ezt a két társaságot közös munkaadójának kell tekintetni, az új szerződés záradéka szerint az eredeti szerződésben szerzett, ráadásul azonos társaságokkal fennálló egyetlen és folyamatos munkavállalói jogviszonyt biztosító jogokat fenn kell tartani. Véleménye szerint, mivel a francia bíróságoknak is van joghatóságuk a Laboratoires Glaxosmithkline társaság vonatkozásában, amelynek Franciaországban van a székhelye, ezeknek a bíróságoknak a 44/2001 rendelet 6. cikke 1. pontja értelmében a Glaxosmithkline társaság vonatkozásában is joghatóságuk van, annak ellenére, hogy ez utóbbi székhelye az Egyesült Királyságban van.

11. A conseil des prud'hommes azonban, egyetértve a két munkáltató által előadott védekezéssel, joghatósága hiányát állapította meg, arra hivatkozva, hogy a hatályos munkaszerződésekre az elbocsátás időpontjában az angol és a marokkói jog vonatkozott. Ennek megfelelően Franciaországban nem állt fenn semmilyen alárendeltségi viszony J.-P. Rouard és a Laboratoires Glaxosmithkline társaság között. A cour d'appel de Versailles hatályon kívül helyezte az elsőfokú bíróság ítéletét, és az ügyet visszautalta a conseil de prud'hommes elé. Az alapügy felperesei fellebbezést nyújtottak be a Cour de cassation-hoz.

12. E körülmények között a legfelsőbb bíróság úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő kérdést terjeszti a Bíróság elé:

„Egyrészt a […] rendelet 6. cikkének 1. pontjában megfogalmazott különös joghatósági

szabály – amelynek értelmében a valamely tagállamban lakóhellyel rendelkező személy perelhető, »amennyiben több személy együttes perlése esetén az adott személy az alperesek egyike, bármely alperes lakóhelyének bírósága előtt feltéve, hogy a keresetek között olyan szoros kapcsolat áll fenn, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni, és róluk együtt határozni« – alkalmazandó-e arra a jogvitára, amelyet egy munkavállaló a két, ugyanazon csoporthoz tartozó társaság ellen egy tagállami bíróságon indított, és amelyek egyike – amely e munkavállalót a csoport nevében felvette, de később továbbfoglalkoztatását megtagadta – e tagállamban rendelkezik székhellyel, illetve a másik társaság – amelynél az érdekelt harmadik országokban legutoljára dolgozott, és amely az érdekeltet elbocsátotta – egy másik tagállamban rendelkezik székhellyel, amennyiben a felperes a munkaszerződés egy szakaszára hivatkozik annak alátámasztására, hogy a két [társaság] közös munkáltatója volt, amelyektől végkielégítést kér, illetve másrészt […] a rendelet 18. cikkének (1) [bekezdésében] foglalt szabály – amelynek értelmében az egyedi munkaszerződéssel kapcsolatos ügyekben a joghatóságot [e rendelet] II. fejezetének [5.] szakasza határozza meg – kizárja-e [ugyanezen rendelet] 6. cikke 1. pontjának alkalmazását úgy, hogy e két társaság mindegyikét azon tagállam joghatósága előtt kell perelni, amelyben a székhelye van [?]”

II – A jogkérdésről

13. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés két részre tagolódik. A kérdésre adandó válasznak egyrészről annak meghatározására kell törekednie, hogy a 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontjában megfogalmazott különös joghatósági szabály alkalmazható-e az egyedi munkaszerződésekre annak ellenére, hogy van a rendeletben egy másik szakasz, amelyik kifejezetten az említett szerződésekre vonatkozó jogvitákban alkalmazandó joghatósági szabályokról rendelkezik, másrészről igenlő válasz esetén emlékeztetnie kell az említett rendelet 6. cikke 1. pontjának e területen történő alkalmazására vonatkozó feltételekre, illetve pontosítania kell azokat.

A – *A 44/2001 rendelet 6. cikke 1. pontjának az egyedi munkaszerződésekkel kapcsolatos ügyekben való alkalmazhatóságáról*

14. A Bíróságnak lényegében arra kell válaszolnia, hogy a 44/2001 rendelet II. fejezetének 5. szakasza az ugyanezen rendelet általános joghatósági szabályai alóli kivételként átfogóan és kizárólagosan szabályozza-e az egyedi munkaszerződésekre vonatkozó joghatósági szabályokat, vagy lehetséges egy olyan értelmezés, mely szerint az 5. szakasz nem zárja ki a különös joghatósági szabályok alkalmazását olyan esetekben, amikor a peres eljárás, többek között a több alperest érintő, egymással összefüggő, ezen alperesek egyikének székhelye szerinti bíróságra benyújtott keresetek sajátossága ezt megkívánja.

15. Az alább következő érvelés előtt rámutatok, hogy véleményem szerint akkor is el kell ismerni a 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontjában szabályozott különös joghatóság egyedi munkaszerződések esetén történő alkalmazhatóságát több alperessel szemben egymással összefüggő kereset benyújtását egyikük bírósága előtt, ha a munkaszerződésekre vonatkozó 5. szakasz ennek látszólag ellentmond. Az általam javasolt megoldás jobb megértése érdekében mindenekelőtt azokat az érveket hozom fel, amelyek látszólag kizárják a 6. cikk 1. pontjának alkalmazhatóságát a munkaszerződésekre vonatkozó jogvitákban, majd bebizonyítom, hogy ezt az értelmezést véleményem szerint miért nem fogadhatja el a Bíróság.

16. A 44/2001 rendelet 18. cikke (1) bekezdésének rendelkezése, mely szerint „[a] [jelen rendelet] 4. cikk és az 5. cikk 5. pontjának sérelme nélkül az egyedi munkaszerződéssel kapcsolatos ügyekben a joghatóságot e szakasz határozza meg”, önmagában látszólag valóban megerősíti azt az értelmezést, amely a munkaszerződésekre vonatkozó jogviták esetén elutasít minden olyan joghatósági szabályt, amelyről nem szól, vagy amelyet kifejezetten nem engedélyez az 5. szakasz.

17. Ebből a rendelkezésből kitűnik egyrészt, hogy az egyedi munkaszerződésekre vonatkozó valamennyi keresetet a szóban forgó rendelet 5. szakaszában (18–21. cikk) megfogalmazott elvek szerint meghatározott bíróság előtt kell megindítani, másrészt, hogy az 5. szakaszban megfogalmazott elvek alkalmazása alól csak akkor lehetnek kivételek, ha arról maga a rendelet rendelkezik. Amennyiben a 6. cikk 1. pontjára nem vonatkozik az 5. szakasz, és – a 4. cikk és az 5. cikk 5. pontjával ellentétben – nem minősül az említett szakaszban előírt szabályok alóli kivételnek, a 6. cikk 1. pontjában említett különös joghatóság nem alkalmazható a munkaszerződésekre vonatkozó jogvitákra.

18. Másrészről, mivel az 5. szakasz eltérést tartalmaz a rendelet 2. cikkében megfogalmazott joghatósági elvtől[4], mely szerint a joghatóságot általában az alperes lakóhelye alapozza meg, az 5. szakasz 18–21. cikkét szigorúan kell értelmezni, így kizárólag az e szakaszban kifejezetten megfogalmazott, az alperes lakóhelye szerinti joghatóság elvének alkalmazása fogadható el kivételként.

19. Ez az értelmezés azonban nem lehet meghatározó, mivel nemcsak a 44/2001 rendelet teleológiai és rendszertani hatályát, hanem a jelen ügyben releváns rendelkezések értelmét is figyelmen kívül hagyja. Mindenekelőtt abból a téves feltételezésből indul ki, hogy a 6. cikk 1. pontja kivételt képez

4 – Lásd többek között a 189/87. sz. Kalfelis-ügyben 1988. szeptember 27-én hozott ítélet (EBHT 1988., 5565. o.) 8. és 9. pontját; a 32/88. sz. Six Constructions ügyben 1989. február 15-én hozott ítélet (EBHT 1989., 341. o.) 18. pontját; a C-51/97. sz. Réunion européenne és társa ügyben 1998. október 27-én hozott ítélet (EBHT 1998., I-6511. o.) 47. pontját és a C-539/03. sz. Roche Nederland és társa ügyben 2006. július 13-án hozott ítélet (EBHT 2006., I-6535. o.) 19–23. pontját.

az egyedi munkaszerződésekre vonatkozó szakaszban megfogalmazott joghatósági szabályok alól. Márpedig, amint azt a következőkben bemutatom, az említett rendelet 6. cikkének 1. pontjában megfogalmazott különös joghatósági szabály nem képez kivételt az egyedi munkaszerződésekre vonatkozó joghatósági szabály alól, viszont kiegészíti az erről szóló rendelkezéseket, anélkül hogy a rendelkezések alapjául szolgáló elvet megkérdőjelezné.

20. Mindenekelőtt emlékeztetek arra, hogy bár a Brüsszeli egyezményben nem szerepelt a munkaszerződésekre vonatkozó külön szakasz, az általa felállított joghatósági szabályok mégis vonatkoztak ezekre a szerződésekre. Amint a Bizottság elismerte, a munkaszerződésekre tökéletesen alkalmazható az egyezmény 6. cikkének 1. pontja is. Márpedig a Brüsszeli egyezmény helyébe lépő 44/2001 rendelet, amint arra e rendelet ötödik preambulumbekezdése rámutatott, az általa megfogalmazott szabályokkal a szakítás helyett a folytonosságot szolgálja. A 44/2001 rendeletnek tehát nem célja a joghatósági szabályok lényeges megváltoztatása, amiből arra lehet következtetni, hogy a jogalkotók nem kívánták a szóban forgó rendelet 6. cikke 1. pontjának alkalmazását kizárni az általunk tárgyalt területen.

21. Ráadásul, a 44/2001 rendelet alkotói egy olyan külön szakaszt akartak létrehozni, amely kifejezetten a munkaszerződésekkel kapcsolatban alkalmazandó joghatóságra vonatkozik, mivel úgy vélték, hogy „a gyengébb felet az érdekeinek megfelelő, az általános szabályoknál kedvezőbb joghatósági szabályokkal kell védelemben részesíteni” [5]. E körülmények között meglepő volna, ha a szóban forgó jogalkotók a 44/2001 rendelet elfogadásakor vissza akarták volna vonni az ezen rendelet hatálybalépése előtt, a Brüsszeli egyezmény keretében a munkavállalók számára biztosított előnyösebb szabályokat. A Bíróság másfelől ismételten emlékeztet arra, hogy a munkaszerződésekkel kapcsolatos ügyekben ezen egyezmény értelmezése folyamán „szem előtt kell tartani a szociális szempontból gyengébb szerződő fél, jelen esetben a munkavállaló megfelelő védelmének biztosítását” [6]. Márpedig egy olyan értelmezés, amely szerint a munkavállaló még akkor is köteles az egyes alperesekkel szemben az adott alperes vonatkozásában joghatósággal rendelkező tagállam bírósága előtt keresetet indítani, ha a több alperest érintő keresetek egymással összefüggenek, nemcsak a gondos igazságszolgáltatás követelményét sértené [7], hanem elmulasztaná a gyengébb szerződő fél védelmét is, és még meg is fosztaná ezt a felet a korábban őt megillető lehetőségtől.

22. Ilyen körülmények között el kell fogadni, hogy ha 44/2001 rendelet a gyengébb

5 – A 44/2001 rendelet tizenharmadik preambulumbekezdése.

6 – A C-125/92. sz. Mulox IBC ügyben 1993. július 13-án hozott ítélet (EBHT 1993., I-4075. o.) 18. pontja. Ez a pontosítás már a 133/81. sz. Ivenel-ügyben 1982. május 26-án hozott ítélet (EBHT 1982., 1891. o.) 14. és 16. pontjában szerepel. Későbbi megerősítésként lásd még a C-383/95. sz. Rutten-ügyben 1997. január 9-én hozott ítélet (EBHT 1997., I-57. o.) 17. pontját és a C-437/00. sz. Pugliese-ügyben 2003. április 10-én hozott ítélet (EBHT 2003., I-3573. o.) 18. pontját.

7 – A Bíróság ugyanis rámutatott, hogy abban az esetben, ha a munkát egynél több tagállamban végzik, az egymásnak ellentmondó határozatok kockázatának megelőzése érdekében el kell kerülni a joghatósággal rendelkező bíróságok nagyobb számban való létrejöttét, és meg kell könnyíteni a határozatoknak az azokat meghozó tagállam területén kívüli végrehajtását (a C-220/88. sz. Dumez France és Tracoba ügyben 1990. január 11-én hozott ítélet [EBHT 1990., I-49. o.] 18. pontja és a C-37/00. sz. Weber-ügyben 2002. február 27-én hozott ítélet [EBHT 2002., I-2013. o.] 42. pontja.

szerződő fél érdekeinek védelme érdekében a munkaszerződések esetén kivételt alkalmaz az alperes lakóhelye szerinti szabály alól, a szöveg hiányosságának kell tekinteni, hogy az 5. szakasz nem foglalkozik a több alperest érintő egymással összefüggő keresetek esetével. Ezt a hiányosságot orvosolja a szóban forgó rendelet 6. cikkének 1. pontja, amely anélkül, hogy megkérdőjelezné e szabályok alapjául szolgáló elvet, azaz a gyengébb szerződő fél védelmét, és általánosabban a joghatósággal rendelkező bíróságok nagyobb számban való létrejöttének megakadályozására irányuló szándékot, lehetővé teszi a munkaszerződésekkel kapcsolatos ügyekben alkalmazandó szabályok kiegészítését. A 6. cikk 1. pontjának alkalmazhatósága ugyanis a vonatkozó joghatósági szabályok veszélyeztetése nélkül megfelelően korrigálja a peres eljárások, a jelen ügyben a munkaszerződéssel kapcsolatos összefüggő keresetek sajátosságának figyelmen kívül hagyását.

23. Mindezen okok alapján javaslom a Bíróságnak, hogy állapítsa meg a 44/2001 rendelet 6. cikke 1. pontjának az egyedi munkaszerződésekkel kapcsolatos ügyekben való alkalmazhatóságát.

B – *A 44/2001 rendelet 6. cikke 1. pontja alkalmazhatóságának feltételei az egyedi munkaszerződésekkel kapcsolatos ügyekben*

24. Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint a Bíróság feladata, hogy az EK 234. cikkben rögzített, a nemzeti bíróságokkal való együttműködést magában foglaló eljárásban a kérdést előterjesztő bíróságnak hasznos választ adjon, amely lehetővé teszi számára az általa tárgyalt jogvita eldöntését. Ennek érdekében, illetve a jelen ügy összetett és olykor ellentmondásos ténybeli körülményei alapján fontosnak tűnik a kérdést előterjesztő bíróság által ellenőrizendő azon feltételek meghatározása, amelyek fennállása szükséges ahhoz, hogy a 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontját megfelelően alkalmazni lehessen az adott ügyben.

25. Amint azt már kifejtettem, a 44/2001 rendelet nem szakít a Brüsszeli egyezményben lefektetett elvekkel, hanem a folytonosság megőrzését célozza. A Bíróság által az egyezmény 6. cikkének 1. pontjára vonatkozó ítéleteiben elvégzett pontosítások a 44/2001 rendelet 6. cikke 1. pontjának a jogvitára történő alkalmazása kérdésében is megfelelőek.

26. A 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontja alkalmazását attól teszi függővé, hogy „a keresetek között olyan szoros kapcsolat áll fenn, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése érdekében célszerű azokat együttesen tárgyalni, és róluk együtt határozni”.

27. Ez a feltétel, amely a Brüsszeli egyezmény e cikkének eredeti szövegében nem szerepelt,

közvetlenül a szóban forgó egyezmény 22. cikkén alapul, amely szerint a keresetek akkor tekintendők összefüggőnek, ha olyan szoros kapcsolat áll fenn közöttük, hogy az elkülönített eljárásokban hozott, egymásnak ellentmondó határozatok elkerülése végett célszerű azokat együttesen tárgyalni, és róluk együtt határozni.

28. A Bíróság a fent hivatkozott Kalfelis-ítéletben szükségesnek ítélte a keresetek összefüggése követelményének átvételét a Brüsszeli egyezmény 6. cikke 1. pontjának értelmezése során, amely követelmény a későbbiekben a 44/2001 rendelet megszövegezése során is átvételre került annak érdekében, hogy ezen különös joghatóság alkalmazása ne veszélyeztesse az alperes lakóhelye szerinti joghatóságot. A Bíróság szerint ugyanis „ez történhetne, ha egy felperesnek lehetősége lenne kizárólag abból a célból benyújtani egy több alperes elleni kérelmet, hogy az alperesek egyikét kivonja a lakóhelye szerinti állam bíróságainak joghatósága alól” [8]

29. Az „egymásnak ellentmondó határozatok” kifejezés, amely a 44/2001 rendelet alkalmazásának feltétele, többféleképpen értelmezhető. A szigorú értelmezés szerint a több alperesre vonatkozó különös joghatóság alkalmazása attól függ, hogy fennáll-e a kockázata annak, hogy a keresetek elkülönített tárgyalása és elbírálása egymást kölcsönösen kizáró jogi következményeket eredményez. Ezzel szemben az „egymásnak ellentmondó határozatok” kifejezés kiterjesztő értelmezése alapján elegendő, ha a keresetek elkülönített tárgyalása és elbírálása azzal a veszéllyel jár, hogy egymásnak ellentmondó határozatok születnek, azon veszély szükségessége nélkül, hogy azok egymást kölcsönösen kizáró jogi következményeket eredményezzenek [9]. A Bíróság, anélkül hogy választott volna az értelmezési lehetőségek közül, mindenekelőtt megállapította, hogy „ahhoz, hogy a határozatokat egymásnak ellentmondónak lehessen tekinteni, nem elegendő az, hogy eltérés van közöttük a jogvita megoldását illetően, ezenfelül az is szükséges, hogy ez az eltérés ugyanazon ténybeli és jogi helyzetben álljon fenn” [10].

30. Valójában szükségtelen e vita további folytatása. A 44/2001 rendeletből és a fent hivatkozott ítélkezési gyakorlatból ugyanis egyértelműen kiderül, hogy a szóban forgó rendelet 6. cikke 1. pontja alkalmazásának meghatározó feltétele mindenekelőtt a keresetek közötti rendkívüli szoros kapcsolat fennállása. Márpedig ezt a kapcsolatot valószínűleg csak az egyes esetekben, és ezen belül minden olyan tárgykörben külön lehet

8 – A fent hivatkozott Kalfelis-ítélet 9. pontja.

9 – E kérdés felidézéséhez és vizsgálatához érdemes felidézni Léger főtanácsnoknak a fent hivatkozott Roche Nederland és társa ügyre vonatkozó indítványát, illetve Bomhoff, J., *Judicial Discretion in European Law on Conflicts of Jurisdiction* (Sdu, La Haye, 2005.) című munkáját.

10 – A fent hivatkozott Roche Nederland és társa ítélet 26. pontja és a C-98/06. sz. Freeport-ügyben 2007. október 11-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-8319. o.) 40. pontja.

megállapítani, ahol ezt a különös joghatósági szabályt alkalmazni kívánják.

31. Ugyanakkor elsősorban azt kell megállapítani, hogy a 44/2001 rendelet 6. cikke 1. pontjának elsődleges célkitűzése alkalmazási körétől függetlenül a gondos igazságszolgáltatás elősegítése. Ebből a szempontból nem releváns a gyengébb szerződő fél védelmére alapozott egyik érv sem, és emiatt érvényesen nem alkalmazható a 44/2001 rendelet 6. cikke 1. pontjának alkalmazási feltételeire vonatkozó értelmezés során. E célkitűzés biztosítása és a különös joghatósággal való visszaélés elkerülése érdekében a szoros kapcsolat szükségszerűen feltételezi a jogvita és az ítélkezésre hivatott bíróság közötti különösen szoros kapcsolat fennállását [11]. Ugyanakkor, az Egyesült Királyság értelmezésével szemben a jogvita és kereset benyújtása szerinti bíróság közötti kapcsolat követelménye soha nem jelenti a bíróságok közötti olyan rangsorolást, amely szerint a keresetet az azzal legszorosabb kapcsolatban álló bíróság előtt kellene benyújtani. Ez az értelmezés a 6. cikk 1. pontjának alkalmazásához olyan kiegészítő feltételt rendelne, amelyet csak szigorúan lehet értelmezni, mivel az általános joghatósági szabálytól való eltérést valósít meg [12]. Összefoglalva, a szoros kapcsolat, amely a 6. cikk 1. pontja alkalmazásának feltétele, feltételezi a keresetek közötti kapcsolat megállapítását, amely – a megkeresett bíróságtól függetlenül – biztosítja a bíróságnak az üggyel való szoros kapcsolatát, oly módon, hogy a különös joghatóság visszaélés nélkül, rendeltetésszerűen alkalmazható legyen.

32. Másodsorban, amennyiben ezt a szoros kapcsolatot a munkaszerződéssel összefüggésben belül kell megvizsgálni, ez az érintett tárgy vonatkozásában azt jelenti, hogy figyelembe kell venni néhány olyan kritériumot is, amelyek alkalmasak a keresetek közötti szoros összefüggés kimutatására ebben a sajátos tárgyban.

33. Ezzel összefüggésben az alapügy alperese szerint a két kereset közötti összefüggésre vonatkozó feltétel teljesül egyrészről, amennyiben a két munkáltatóval fennálló „egyazon munkaszerződésről vagy legalább egyazon folyamatos munkaviszonyról van szó” [13], illetve másrészről, amennyiben a két társaság ugyanazon cégcsoporthoz tartozik.

11 – Lásd többek között a fent hivatkozott Ivenel-ítélet 11. pontját és a fent hivatkozott Pugliese-ítélet 17. pontját.

12 – A Bíróság ugyanis egyetlen alkalommal sem fogadta el az úgynevezett „pók a hálóban” („spider in the web”) elméletet, amelyet különösen a holland bírák dolgoztak ki a 6. cikk 1. pontjának értelmezése során. A közösségi bíróság ezt az elméletet egyértelműen elutasította a fent hivatkozott Roche Nederland és társa ítéletben.

13 – Lásd a J.-P. Rouard által benyújtott észrevételeket, 7. o.

34. Amint azt a Bizottság és az Egyesült Királyság a tárgyaláson elismerte, a probléma megoldását a fent hivatkozott Pugliese-ítéletben kell keresni. A Bíróság, amely a munkavállaló szokásos munkavégzési helye fogalmának értelmezésére volt hivatott, ugyanis mellékesen olyan pontosításokat is eszközölt, amelyek révén meghatározható a különböző munkáltatókkal megkötött két munkaszerződés közötti kapcsolat mértéke. Véleményem szerint ez az ítélet rendkívüli jelentőséggel bír azon feltételek vonatkozásában, amelyeket a több alperessel szemben az alperesek egyikének bírósága előtt benyújtott, munkaszerződésekre vonatkozó keresetek közötti összefüggés ellenőrzése során a nemzeti bíróságnak figyelembe kell vennie [14].

35. A Bíróság úgy döntött, hogy „ha egy munkavállalót két különböző munkáltató alkalmaz, az első munkáltatóval szemben csak akkor lehet a munkavállaló második munkáltatónál folytatott munkavégzése szerinti helyen keresetet indítani, ha a második szerződés megkötése időpontjában az első munkáltatónak érdeke fűződik a munkavállaló által a második munkáltató részére, ez utóbbi által megjelölt helyen nyújtott szolgáltatáshoz […]. Ezen érdek fennállását nem kell alaki és kizárólagos feltételek alapján folytatott szigorú vizsgálatnak alávetni, csupán általános módon, az adott ügyben szereplő valamennyi körülmény együttes figyelembevételével kell megállapítani” [15]. A közösségi bíróság többek között azt állapítja meg, hogy a lényeges tényezők között szerepel „az a tény, hogy a második szerződés megkötését már az első szerződés megkötésekor elterveztek, hogy az első szerződést a második szerződés megkötésére tekintettel módosították, hogy a két munkáltató között szervezeti, illetve gazdasági kapcsolat áll fenn, hogy a két munkáltató a két szerződés egymás melletti fennállásának keretet adó megállapodást kötött egymással, hogy az első munkáltató megőrzi irányítási jogkörét a munkavállaló felett, hogy az első munkáltató dönthet a munkavállaló második munkáltatónál végzett tevékenységének időtartamáról” [16]. Következésképp ezen – nem kimerítően felsorolt – feltételek összességének figyelembevételével kell a nemzeti bíróságnak megállapítani, hogy elegendő mértékű kapcsolat áll-e fenn a keresetek között ahhoz, hogy az alapügy alperese az alapügy két felperesével szemben a francia bíróság előtt nyújthasson be keresetet.

36. A fentiekre tekintettel a Bíróság arra a következtetésre juthat, hogy a 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontja csak akkor alkalmazható, ha olyan kapcsolat áll fenn a keresetek között, amely a megkeresett bíróságtól függetlenül biztosítja a bíróságnak az üggyel való szoros kapcsolatát. A szóban forgó összefüggés munkaszerződésekkel kapcsolatos ügyekben történő megállapításához többek között figyelembe lehet venni, hogy a második szerződés megkötését már az

14 – Ez az elmélet már előrevetíti ezen ítélet ilyen értelemben történő felhasználását. Lásd többek között Moizard, N., *RJS*, 10/03, 756. o., ahol a szerző a következőkre mutatott rá: „Nagyon valószínű, hogy a Pugliese-ítélet kritériumai alkalmasak lesznek az egy cégcsoporton belüli, országok közötti mobilitásról szóló jogvitával kapcsolatban joghatósággal rendelkező bíróság meghatározására”.

15 – A fent hivatkozott Pugliese-ítélet 23. és 24. pontja.

16 – Ugyanott, 24. pont.

első szerződés megkötésekor eltervezték-e, hogy az első szerződést a második szerződés megkötésére tekintettel módosították-e, hogy a két munkáltató között szervezeti, illetve gazdasági kapcsolat áll-e fenn, hogy a két munkáltató a két szerződés egymás melletti fennállásának keretet adó megállapodást kötött-e egymással, hogy az első munkáltató megőrzi-e irányítási jogkörét a munkavállaló felett, vagy hogy az első munkáltató dönthet-e a munkavállaló második munkáltatónál végzett tevékenységének időtartamáról.

III – Végkövetkeztetések

37. Következésképpen azt javaslom a Bíróságnak, hogy a következőképpen válaszoljon az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre:

„A polgári és kereskedelmi ügyekben a joghatóságról, valamint a határozatok elismeréséről és végrehajtásáról szóló, 2000. december 22-i 44/2001/EK tanácsi rendelet 6. cikkének 1. pontjában megfogalmazott különös joghatósági szabály alkalmazható az egyedi munkaszerződésekkel kapcsolatos ügyek esetén alkalmazandó joghatóságra vonatkozó szabályokról szóló 5. szakasz keretében.

A 44/2001 rendelet 6. cikkének 1. pontja csak akkor alkalmazható, ha olyan kapcsolat áll fenn a keresetek között, amely a megkeresett bíróságtól függetlenül biztosítja a bíróság szoros kapcsolatát az üggyel. A szóban forgó összefüggés munkaszerződésekkel kapcsolatos ügyekben történő megállapításához többek között figyelembe lehet venni, hogy a második szerződés megkötését már az első szerződés megkötésekor eltervezték-e, hogy az első szerződést a második szerződés megkötésére tekintettel módosították-e, hogy a két munkáltató között szervezeti, illetve gazdasági kapcsolat áll-e fenn, hogy a két munkáltató a két szerződés egymás melletti fennállásának keretet adó megállapodást kötött-e egymással, hogy az első munkáltató megőrzi-e irányítási jogkörét a munkavállaló felett vagy hogy az első munkáltató dönthet-e a munkavállaló második munkáltatónál végzett tevékenységének időtartamáról.”